

Aktywność inwestycyjna MŚP w województwie lubelskim na podstawie badań ankietowych

WSTĘP

We współczesnej gospodarce głównym warunkiem istnienia i funkcjonowania przedsiębiorstw są realizowane przez nie inwestycje. To one mają kluczowy wpływ na kształtowanie się sytuacji ekonomicznej firmy oraz czynników decydujących o jej dalszym rozwoju [Gajdzik, 2011, s. 157]. Inwestycje są konieczne w celu utrzymania konkurencyjności, dzięki nim podmiot nie tylko może zwiększyć swoją rentowność, lecz również obniżyć koszty bądź poprawić warunki wykonywanej pracy.

Przedsięwzięcia inwestycyjne mają ogromny wpływ na rozwój przedsiębiorstwa. Aby jednak inwestycja faktycznie przynosiła pożądane efekty konieczne jest jej staranne przygotowanie, a więc ustalenie warunków realizacji i eksploatacji, oraz przede wszystkim dokładne rozpoznanie rynku i właściwe przeprowadzenie rachunku efektywności [Janik, Paździor, 2010, s. 151].

Inwestycje odgrywają bardzo ważną rolę w działalności każdego przedsiębiorstwa, ale również w rozwoju regionu, w którym te podmioty funkcjonują. Stanowią podstawę dla rozwoju społeczno-gospodarczego, przyczyniają się do poprawy standardu życia i zaspokojenia ludzkich potrzeb, zarówno indywidualnych jak i zbiorowych.

Rok 2009 to okres załamania koniunktury gospodarczej, będącej następstwem globalnego kryzysu finansowego. Również w Polsce w 2009 r. skutki kryzysu przełożyły się na spadek tempa wzrostu gospodarczego i warunki, w jakich funkcjonują przedsiębiorstwa. Niski poziom inwestycji jest jednym z kluczowych problemów gospodarki polskiej, a w warunkach kryzysu jeszcze się nasilił. Tymczasem wiedza, umiejętne jej wykorzystanie, nowe technologie i innowacje są podstawowym czynnikiem decydującym o atrakcyjności i konkurencyjności przedsiębiorstwa na rynku.

Celem opracowania jest zaprezentowanie inwestycji podejmowanych przez przedsiębiorstwa i ich wpływu na strukturę majątku tych podmiotów.

Podmiotem badań są małe i średnie przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie województwa lubelskiego. Dane do analizy pochodzą z opracowań Urzędu

Statystycznego i ankiet przeprowadzonych w 2010 i 2011 roku wśród 154 podmiotów działających na terenie województwa lubelskiego.

POJĘCIE INWESTYCJI I JEJ CHARAKTERYSTYKA

Inwestycja w literaturze definiowana jest na wiele sposobów. R. Pastusiak określa inwestycje jako zaangażowanie środków pieniężnych tak, by w przyszłości osiągnąć zamierzone efekty [Pastusiak, 2009, s. 9]. Mówiąc szerzej pojęcie inwestycji określa wszelkiego rodzaju działania firmy związane z bieżącymi wydatkami ponoszonymi na zwiększenie w przyszłości wartości firmy i mającymi zapewnić w późniejszym czasie większe dochody bądź też mniejsze koszty związane z realizacją celów działania tej firmy [Janik, Paździor, 2010, s. 184].

Według J. Różańskiego przez termin inwestycje „rozumie się najczęściej albo wydatek pieniężny, który ma przynieść dochód temu, który podejmuje inwestycję, a więc inwestorowi (aspekt finansowy), bądź też proces, w którym następuje przekształcenie środków pieniężnych w inne dobra (aspekt rzeczowy)” [Różański, 2006, s. 13]. Inwestycje w opinii D. Wielejówki i M. Chudzickiego „to wydatkowanie środków finansowych w celu nabycia innych aktywów, których posiadanie lub eksploatacja zapewni przedsiębiorstwu w przyszłości określone korzyści” [Wielejówka, Chudzicki, 2009, s. 27].

Pojęcie inwestycji bardzo często utożsamiane jest z inwestowaniem. Inwestowanie zwraca szczególną uwagę na długotrwałość procedury inwestycyjnej. Przez inwestowanie rozumie się proces gospodarczy, który zainicjowany jest przez rozpoczęcie decyzji inwestycyjnej.

Główne rodzaje inwestycji mające znaczący wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstwa to inwestycje rzeczowe, finansowe oraz niematerialne.

Jako inwestycje rzeczowe określa się głównie składniki majątku trwałego przedsiębiorstwa. Zalicza się do nich zakup maszyn oraz urządzeń produkcyjnych, a także wprowadzenie nowych innowacyjnych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz rozbudowę i wyposażenie obiektów firmy. Cechą charakterystyczną inwestycji rzeczowych jest zamiana środków płynnych, które finansują dany projekt w majątek produkcyjny, a więc w aktywa trwałe oraz aktywa obrotowe [Znanięcka, 1997, s. 57]. Inwestycje rzeczowe można natomiast dodatkowo podzielić na założycielskie (inwestycje ponoszone na początku działalności), bieżące (ponoszone w trakcie działalności, np. naprawy urządzeń wykorzystujące innowacyjne rozwiązania) oraz uzupełniające (związane np. z przekształceniem działalności) [Pabianiak, 2003, s. 9].

Inwestycje finansowe charakteryzują się tym, że zasoby pieniężne, które zaangażowane są w przedsięwzięcie, na czas nieokreślony zostają przekształcone w wartości majątkowe.

Inwestycje niematerialne są to wszelakie działania, które w sposób pośredni przyczyniają się do uzyskania korzyści przez firmę. Przykładem takiej inwestycji mogą być wydatki związane z badaniami marketingowymi oraz ze szkoleniem pracowników [Róžański, Czerwiński, 1999, s. 94].

CHARAKTERYSTYKA MŚP W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM NA TLE KRAJU

W roku 2010 w porównaniu z latami 2008 i 2009 poprawiły się warunki funkcjonowania przedsiębiorstw. Krajowy wzrost gospodarczy osiągając tempo 3,9%, przekroczył dwukrotnie wynik z 2009 roku. Ożywienie gospodarcze za granicą było równie istotnym czynnikiem, który pozytywnie wpłynął na poprawę sytuacji gospodarczej w kraju. Gospodarka USA odnotowała w 2010 roku wzrost PKB na poziomie 3%, a w przypadku UE-27 na poziomie 1,9%.

Według danych GUS [Brussa, Tarnawa, 2011, s. 9], spośród 4,1 mln firm zarejestrowanych w rejestrze REGON w Polsce funkcjonuje około 1,67 mln przedsiębiorstw aktywnych. Patrząc na długoterminowe tendencje, od 2005 r. liczba MŚP w Polsce systematycznie rośnie, tylko w 2009 r. nastąpił spadek liczby firm w Polsce – o 5,6% (do 1,67 mln z 1,79 mln w 2008 r.). Zmniejszenie liczby przedsiębiorstw przypisuje się skutkom kryzysu finansowego.

Analiza liczby podmiotów województwa lubelskiego wskazuje, że ten problem nie dotyczy Lubelszczyzny. W 2009 roku wzrosła liczba podmiotów ogółem o 1%, w tym osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 0,7%.

Tabela 1. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w województwie lubelskim

	2000	2005	2007	2008	2009
Podmioty gospodarcze ogółem	149 411	149 019	151 514	154 595	156 180
Osoby fizyczne prowadzące działal. gospodarczą	105 149	115 697	117 088	120 150	120 987

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Roczników Statystycznych Województwa Lubelskiego*, Urząd Statystyczny w Lubinie, Lublin 2009–2010.

W 2009 r. w województwie lubelskim w systemie REGON było zarejestrowanych ponad 156 tys. przedsiębiorstw, co stanowiło nieco ponad 4,25% wszystkich firm zarejestrowanych w Polsce. Udział przedsiębiorstw średnich i dużych jest jednak niższy i wynosi odpowiednio 4,02% i 3,41%, co wskazuje że w regionie dominują małe i średnie przedsiębiorstwa. Brakuje natomiast podmiotów dużych, mających kluczowe znaczenie dla rozwoju regionu i które, mają możliwość przeznaczenia znacznie wyższych środków na inwestycje.

Według danych GUS [Brussa, Tarnawa, 2011, s. 13], przedsiębiorstwa działające w Polsce tworzą trzy czwarte PKB –72,3% w 2009 r., podczas gdy w latach

2004–2008 udział ten utrzymywał się na poziomie około 71%. Pomiedzy rokiem 2007 a 2008 udział MŚP w tworzeniu PKB praktycznie się nie zmienił (wahał się o około 0,1%). W latach 2004–2008 zanotowano niewielki spadek udziału przedsiębiorstw najmniejszych (mikro), co miało wpływ na nieznaczny spadek udziału całego sektora MŚP w tworzeniu PKB – zmiany udziału przedsiębiorstw poszczególnych wielkości ilustruje tabela 2.

Tabela 2. Udział MŚP w tworzeniu PKB w latach 2004–2008 (%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
MŚP ogółem	48,3	47,6	47,5	47,0	46,9	48,4
Mikro	30,9	31,4	30,9	30,2	29,8	30,4
Małe (bez mikro)	7,5	7,3	7,3	7,1	7,3	7,9
Średnie	9,9	8,8	9,3	9,7	9,8	10,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Roczników Statystycznych*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2009–2010.

Wkład przedsiębiorstw sektora MŚP w tworzenie PKB wyniósł w 2008 r. 46,9%, a w 2009 roku – 48,4% PKB, przy czym najmniejsze przedsiębiorstwa wytworzyły 30,4%.

Województwo lubelskie w 2010 roku poprawiło swoją pozycję na tle innych regionów pod względem czynników obrazujących poziom przedsiębiorczości, choć nadal jest to niska pozycja. W 2010 roku na 1000 mieszkańców przypadło ponad 80 przedsiębiorstw, co dawało 14. miejsce w rankingu województw w porównaniu do 15. miejsca w 2009 roku. W przypadku liczby nowo powstałych firm na 1000 mieszkańców województwo zajęło 12. miejsce, a w przypadku firm zlikwidowanych odnotowano wysoką 3. pozycję. Pozycja województwa poprawiła się z 13. na 12. miejsce z lat poprzednich, jeśli chodzi o liczbę firm z udziałem kapitału zagranicznego.

INWESTYCJE MŚP W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Korzystna sytuacja gospodarcza Polski w okresie 2003–2008 miała znaczący wpływ na działalność inwestycyjną przedsiębiorstw. W okresie 2003–2007 średnioroczny wzrost nakładów inwestycyjnych utrzymywał się na poziomie 16,8%. W roku 2008 w stosunku do roku 2007 nakłady inwestycyjne w sektorze przedsiębiorstw wzrosły do 160,5 mld zł, tj. o 11,3%. W 2009 r. nakłady inwestycyjne sektora przedsiębiorstw zmniejszyły się do 143,8 mld zł, tj. o 8%, ale działalność inwestycyjną prowadziło co szóste przedsiębiorstwo działające w Polsce (16,4%). Pomimo tego spadku od wejścia Polski do UE nakłady na środki trwałe przedsiębiorstw wzrosły ponad dwukrotnie.

W sektorze MŚP nakłady na inwestycje w 2009 r. zmniejszyły się z 71,3 mld zł do 69,1 mld zł, tj. o 3%. Największe spadki zanotowały przedsiębiorstwa duże (o 13%), następnie małe (o 9%) i średnie przedsiębiorstwa (o 7%). Jedynie w grupie mikro firm miał miejsce wzrost o 9%, co po części jest wynikiem niewielkich powiązań tej grupy podmiotów z partnerami z zagranicy.

W regionie lubelskim w 2008 r. nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw wyniosły niemal 4,5 mld zł, a w 2009 r. ponad 4,6 mld zł (tabela 3).

Inwestycje przeprowadzone w 2009 r. w województwie wyniosły ponad 56 tys. zł na przedsiębiorstwo, co stanowiło jedynie ok. 65% średniej krajowej.

Tabela 3. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w 2008 i 2009 r. według liczby pracujących w tys. zł

Lubelskie	Ogółem	0–9	10–49	50–249	>249
Nakłady w 2008	4 462 563	655 173	458 767	871 066	2 477 557
Udział (%)	100,00	14,68	10,28	19,52	55,52
Nakłady w 2009	4 616 554	830 519	465 680	893 399	2 426 956
Udział (%)	100,00	17,99	10,09	19,35	52,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Udział majątku ogółem województwa w majątku ogółem Polski zmniejszył się z 4,5% w 2005 r. do 3,2% w 2009 roku. Oznacza to, że województwo ogranicza swoje możliwości tworzenia PKB i utrwalają się dysproporcje pomiędzy rozwojem województwa a rozwojem całego kraju.

Wstępna ocena struktury aktywów przedsiębiorstw województwa pokazuje w 2008 r. na zdecydowanie większy udział majątku trwałego w majątku ogółem. W 2009 r. nastąpiła zmiana, struktura majątku przedsiębiorstw w województwie jest zbliżona do struktury majątku przedsiębiorstw w kraju.

Strukturę majątku przedsiębiorstw województwa lubelskiego prezentuje tabela 4.

Tabela 4. Struktura aktywów przedsiębiorstw województwa lubelskiego i Polski

	2000	2005	2008	2009	Polska w 2008	Polska w 2009
Aktywa trwałe	63,09%	60,28%	60,92%	59,09%	59,30%	60,02%
Aktywa obrotowe	36,91%	39,72%	39,08%	40,91%	40,70%	39,98%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Roczników Statystycznych województwa lubelskiego* 2009 i 2010.

Przychody przeciętnego przedsiębiorstwa w regionie wyniosły blisko 1,17 mln zł, co stanowi nieco ponad 63% średniej krajowej. Podmioty działające w regionie są wyposażone w przestarzałe technologie, posiadają wyeksploatowany majątek i brakuje im środków na jego wymianę i inwestycje, mimo to ich kondycja ekonomiczna nie odbiega od średniej krajowej, o czym informują war-

tości wskaźników finansowych np. rentowności i płynności publikowane przez GUS [*Biuletyn...*, 2011, s. 114–116].

Rozmiary realizowanych inwestycji zależą nie tylko od oceny przyszłej efektywności nakładów inwestycyjnych, ale przede wszystkim od poziomu możliwego finansowania. W latach 2007–2009 można zaobserwować wzrost udziału nakładów w stosunku do nakładów ponoszonych w całym kraju, a może być to związane z rozwojem tzw. ściany wschodniej i przeznaczeniem dodatkowych środków na inwestycje na tym obszarze.

Wśród 154 losowo wybranych przedsiębiorstw województwa przeprowadzono badania ankietowe, w których podmioty udzieliły informacji o wydatkach inwestycyjnych ponoszonych w analizowanym okresie i ich przeznaczeniu (tabela 5).

Tabela 5. Udział przedsiębiorstw deklarujących wydatki na wybrane cele w województwie lubelskim w %

	2006	2007	2008	2009	2010
Środki trwałe produkcyjne	24,34	28,95	29,61	34,87	32,24
Środki trwałe nieprodukcyjne	6,58	5,92	7,24	6,58	9,87
Środki transportu	13,16	15,79	16,45	19,08	21,71
Wartości niematerialne i prawne	4,61	5,92	5,26	3,95	6,58
Aktywa finansowe	0,66	1,32	0,66	1,97	2,63
Wzrost wartości aktywów obrotowych	3,29	4,61	4,61	5,26	4,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w MŚP województwa lubelskiego.

W badanym okresie głównym celem wydatków inwestycyjnych były środki trwałe produkcyjne i środki transportu, następnie środki trwałe nieprodukcyjne, najmniej natomiast było wydatków na aktywa finansowe, w które zainwestowało średnio w badanym okresie tylko około 2% badanych firm. W latach 2006–2010 najwyższą dynamiką charakteryzowały się aktywa finansowe, liczba podmiotów wzrosła w analizowanym okresie 4-krotnie. Następnie są środki transportu, gdzie wzrost liczby podmiotów wyniósł 65% i inwestycje w środki trwałe nieprodukcyjne (wzrost o 50,7%),

Większość wydatków zadeklarowanych przez przedsiębiorstwa przeznaczona była na zakup środków trwałych. W większości przedsiębiorstw wydatki te nie miały znaczącej wartości. Respondenci tylko w 12,9% firm uznali, że od 2006 roku dokonane zostały zakupy nowych maszyn, urządzeń, środków transportu i oprzyrządowania, które miały wpływ na zmianę ich pozycji na rynku. W analizowanym okresie od 48% (w 2006 r.) do 29% (w 2010 r.) przedsiębiorstw nie zadeklarowało żadnych wydatków, które wpłynęłyby na wzrost wartości majątku przedsiębiorstwa. Wśród przebadanych firm tylko 2 podmioty zadeklarowały wprowadzenie nowych metod wytwarzania, które powiązane były ze zmianą technologii. Umożliwiło to przedsiębiorstwom rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty rynkowej.

Jednym z warunków realizacji działalności innowacyjnej jest pozyskanie środków na jej finansowanie. Innowacje wiążą się często ze znacznymi nakładami finansowymi, zwłaszcza jeśli łączą się z zastosowaniem nowych technologii. Dla małych przedsiębiorstw zgromadzenie niezbędnych środków finansowych stanowi często poważny problem. Zdobycie kapitału staje się więc jednym z głównych warunków wprowadzenia innowacji [Okoń-Horodyńska, Zachorowska-Mazurkiewicz, 2007, s. 208–209].

W ponad 75% inwestycje lubelskich przedsiębiorstw finansowane były ze środków własnych. Kolejnym istotnym źródłem finansowania były kredyty i pożyczki krajowe (ok. 14%), z których w zbliżonym stopniu skorzystali mali (21%) i średni (24%) przedsiębiorcy. Natomiast w najmniejszym stopniu wykorzystały to źródło kapitału duże firmy. Trzecie co do ważności źródło finansowania inwestycji stanowiły środki budżetowe (prawie 4%), choć w przypadku małych firm udział środków budżetowych w inwestycjach był raczej niewielki (1%).

PODSUMOWANIE

Małe i średnie przedsiębiorstwa zasługują na miano siły napędowej gospodarki. Choć mają zazwyczaj niewielki zasięg działania i mały wpływ na otoczenie, to ich ogromna liczba ma duże znaczenie w rozwoju regionów. Wkład MŚP w tworzenie wartości dodanej brutto wynosi około 50%, zaś liczba pracujących w sektorze stanowi 2/3 ogółu pracujących. Ponadto o znaczeniu mikro, małych i średnich firm dla gospodarki świadczy ich wysoki potencjał dostosowawczy, elastyczność i mobilność, które są bardzo ważnymi czynnikami stabilnego, równomiernego i szybkiego rozwoju gospodarki.

Ocena poziomu inwestycji MŚP województwa lubelskiego jest trudna, ze względu na złożoność analizowanych problemów. Lokalne przedsiębiorstwa wyróżnia łatwość bezpośredniego kontaktu ze swoimi klientami i to powinno być ich atutem. Kolejnym atutem jest bliskość lokalizacji przedsiębiorstw i instytutów naukowo-badawczych, ale brakuje ofert współpracy dla przedsiębiorstw i propozycji zastosowania badań w praktyce gospodarczej.

Jak wynika z badań niska aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw nie wynika z braku świadomości potrzeby podejmowania takiej działalności lub niewielkiego popytu na inwestycje. Jedną grupą czynników utrudniających działalność inwestycyjną związana jest z brakiem środków finansowych własnych i zewnętrznych na prowadzenie działalności inwestycyjnej. Drugą grupą to czynniki związane z szeroko rozumianą wiedzą: brak odpowiednio wykwalifikowanego personelu, brak informacji na temat nowych technologii i rozwoju nauki, informacji na temat rynków i gustów klientów, niepewny popyt.

W regionach o niższym poziomie rozwoju gospodarczego, lokalna przedsiębiorczość musi być wspierana przez samorządy. Większość przedsiębiorstw

ma słabą kondycję finansową, odczuwa niedobór kapitałów, nie dysponuje nowoczesnymi technologiami, nie ma umiejętności w stosowaniu nowoczesnych metod zarządzania, ma małe doświadczenie lub nie ma doświadczenia w zakresie współpracy z dużymi organizacjami gospodarczymi. To obniża ich konkurencyjność, stawia je często na przegranej pozycji w kontaktach z silnymi ekonomicznie przedsiębiorstwami. Polityka władz lokalnych powinna zatem kłaść nacisk na nawiązywanie relacji między firmami, szeroki przepływ innowacji technologicznych z prywatnych i publicznych instytutów badawczych do firm i promowanie nowoczesnych usług dla firm.

Podporządkowanie w ostatnich latach działalności samorządów wojewódzkich pełnemu wykorzystaniu środków UE oraz tworzeniu systemu instytucjonalnego dla zapewnienia skutecznego wdrażania programów operacyjnych współfinansowanych tymi środkami, odsunęło na dalszy plan zagadnienia związane z budową potencjału regionów do formułowania strategicznej wizji tworzonej w odniesieniu do unikalnej sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województw.

Przedsiębiorstwa, niezależnie od rozmiarów i rodzajów prowadzonej działalności uzależnione są od wielokierunkowego oddziaływania otoczenia oraz od ciągle rosnących wymagań klientów. Kluczem do osiągania przez nie sukcesu rynkowego jest łatwy dostęp do źródeł finansowania, które dają możliwość inwestowania, a to pozwala na zdobycie przewagi konkurencyjnej na rynku. Przedsiębiorstwa funkcjonujące na rynkach lokalnych muszą być gotowe do podjęcia współpracy z dużymi podmiotami gospodarczymi, muszą podjąć działania zmierzające do wzrostu ich atrakcyjności, jako potencjalnych partnerów gospodarczych.

LITERATURA

- Biuletyn Statystyczny*, 2011, GUS, Warszawa
- Brussa A., Tarnawa A. (red.), 2011, *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, PARP, Warszawa.
- Gajdzik B., 2011, *Finanse przedsiębiorstw dla inżynierów*, wyd. Politechniki Śląskiej, Gliwice.
- Janik W., Paździor A., 2010, *Finansowe aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw*, WSPA, Lublin.
- Janik W., Paździor A., 2010, *Zarządzanie finansami spółki kapitałowej*, PWE, Warszawa.
- Okoń-Horodyńska E., Zachorowska-Mazurkiewicz A. (red.), 2007, *Innowacje w rozwoju gospodarki i przedsiębiorstw: siły motoryczne i bariery*, IWiI, Warszawa.
- Pabianiak P., 2003, *Ocena efektywności inwestycji*, BizCom, Warszawa.
- Pastusiak R., 2009, *Ocena efektywności inwestycji*, CeDeWu, Warszawa.
- Różański J. (red.), 2006, *Inwestycje rzeczowe i kapitałowe*, wyd. Difin, Warszawa.
- Różański J., Czerwiński M., 1999, *Inwestycje rzeczowe i kapitałowe*, ABSOLWENT, Łódź.

Wielejówka D., Chudzicki M., 2009, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Częstochowa.

Znانيةcka K., 1997, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa.

Streszczenie

W artykule zaprezentowano sytuację gospodarczą województwa lubelskiego i charakterystykę przedsiębiorstw działających na jego terenie. Scharakteryzowano strukturę majątku oraz poziom inwestycji małych i średnich przedsiębiorstw działających na jego terenie. Część informacji uzyskano z danych Urzędu Statystycznego. Część danych empirycznych pochodzi z ankiety przeprowadzonej wśród 154 przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego.

Investments in SME Based on Survey Results in the Region of Lublin

Summar

This article presents the economic situation and the characteristics of the region of Lublin enterprises operating on its territory. Described the structure of assets and the level of investment by small and medium enterprises operating on its territory. Some information was obtained from the Statistical Office. Some empirical data comes from a survey conducted among 154 companies operating in the region of Lublin.